

NOVINE

Glasilo Slovenske krajine

Novine prihajajo vsako nedeljo. Cena: doma na sküpní naslov 25 D., na posameznoga 30 D., v Ameriko štiri dolare. Amerikanci dobijo za to ceno brezplačno i Marijin List pa Kalendar Srca Jezušovoga, domači naročniki pa kalendar za polovično ceno. Naročajo i plačajo se na upravníštvi v Crenšovcih, Prekmurje. Uredništvo je v M. Soboti.

Izdajateo: Klekl Jožef, vp. pleb. nar. poslanec.

Oglase sprejema uredništvo, upravníštvo i tiskarna. Cena oglasov i cm² 75 par; 1/4 stran: dobi 20%, 1/2 strani 25% i cela stran 30% popüsta za edno objavo. Cena malih oglasov je: do dvajsetipét reči 5 Din, više odvsake reči pol D. Med tekstom cm² 1:50 D., v »Poslanom« 2:50 D. Takso za oglase plača uprava i da za vse oglase od 5% do 50% popüsta.

Rokopísi se ne vračajo.

Slovenska Krajina i Družba Sv. Mohora.

Slovenci v današnjem jugoslovanskem Prekmurju se moramo v velki meri zahvaliti Družbi sv. Mohora, da smo občevali do zedinjenja z slovenskimi brati okraj Müre v punoj meri svoje versko i narodno osvedočenje. Mislim, da se ne motimo, či pravimo, da je bila ravno Mohorova kniga tisto vezalje, štero nas je najmočnejše vezalo z brati tam prek; vezalje, štero je ne vezalo samo neštérni, nego krepka dühovna zveza, štera je vezala vküper v prvoj vrsti najširše plasti Slovincov pod vogrskim ravnanjom z brati, ki so živeli pod Avstrijev. Pa ne samo mi današnji Prekmurci smo dužni zahvalo Mohorovoj družbi za vse njeno blagosloveno delo med nami v naši najtežkejši dnevaj, nego tüdi Slovenci v današnji Rabskoj Sloveniji so bili ves čas do konca svetovne bojne talniki njenoga blagoslova. Boli nas, kda premišlavemo, da rabski Slovinci dnes ne smejo meti več Mohorovi knjig; knjige, štere so njim prinašale največ düševnoga veselja. razvedrila i tolažbe. Mohorske knjige, štere so skoron od nastavitve Družbe sv. Mohora, to je dobroga polstoletja, prihajale med nje v Rabsko dolino, dnes ne smejo več med nje. Nego mi smo za stalno osvedočeni, da je tüdi za nje ne več daleč tisti den, kda njim več nedo prekračene pravice, štere njim idejo po najvišioj postavi, to je po božoj postavi.

Či dnes listamo po stari kalendaraj Družbe sv. Mohora i si ogledavemo imena naročnikov Mohorovi knjig, ki so bili pred desetimi petnajstimi letami v Szombatelskoj püšpekiji (pod štero je do nedavno spadala naša Slovenska Krajina), se nam vidi da leži pred nami odprta cela naša zgodovina zadnjega časa. Vsako ime, štero tü čtém, nam je dragi spomin. I kak tüdi ne bi! Vej smo vsi eden ovoga poznali. Radostne spomine spreletavlejo tüdi boleči. Kelko skrbliivi delavcov, ki so tiho i nevtrüdlivo delali za razširjenje dobre slovenske knjige, je ne dočakalo narodne slobode, čila, na šteroga se je komaj vüpalo misliti. Našiva dva največšiva: vučeni tišinski doktor Ivanoczy i Borovnjak iz Cankove; o vidva našiva stebra, obadva že počivleta v našoj siromaškoj zemlji, štero sta tak sveto ljubila. Hvala Vam! Komaj zdaj začnemo spoznavati velko zahvalnost, štero smo Vama dužni. Pogledi naši mladi (dijakov) so dnes opreti v Vaj, v njihove

i naše zglede. I Vi Rous Marko, poverjenik beltinski, kak skrbliivi ste bili; vsikdar ste šteli biti prvi pri nabiranji kotrig. I ste ji tüdi vseli največ nabrali. Tak se vidi, kak da bi se današnji Beltinčarje bojali, da ne bi zgübili slave, štero ste njim Vi pridobili.*) Tüdi Vas, Marko dnes nega več med živimi! Večna Vam slava i hvala za trüd! — I Vi z Gornjega i Dolnjega Sinika, s Črensovec, Bogojine i od Sebeščana, hvala Vam, ki počivlete v Bogi. Vsi pa, ki ešče živete: ne zneverite se Mohorovoj družbi, kak se je tüdi ona Vam nikdar ne zneverila.

Od nas ki vživlemo dnes narodno svobodo, bi bilo nelepo, či bi se dnes mi zneverili svojoj največsoj tvlažnici v najtažkejši dnevaj. Samo nekulturen človek more biti nezahvalen, Slovenci iz Slovenske Krajine pa nismo i neščemo biti nekultureni.

*) Med 602 naročnikami knjig Družbe sv. Mohora v lendavskoj ešpereišiji l. 1926. jih je z Beltinec 291; to je malo menje kak polovica.

* * *

Slovenske mladenke i ženske! Kdakoli se je žšlo za velke i hasnovite zadeve našega ljudstva, vsikdar ste tüdi ve pomagale s svojim skrbliivim i stanovitim delom. Tüdi zdaj se ide za edno najvažnejše kulturno dugovanje slovenskoga ljudstva: za *Mohorovo družbo*. Vaša skrb bodi, da bodo v vsakoj hiši v Slovenskoj Krajini knjige Družbe sv. Mohora.

* * *

Družba sv. Mohora je bila zasnovana l. 1852 po püšpeki Antoni Martini Slomški. Prvo leto je bilo 185 kotrig. Leta 1860. je bio broj kotrig že 11 jezero 117; l. 1883 je prišeo na 50 jezero; višek pa je dosegnola družba l. 1919 z 90 jezero 512 kotrigami. Po bojni je broj kotrig spadnola, posebno zavolo zgübe primorski i goriški Slovincov. Lansko leto pa je računala družba 46 jezero 189 kotrig; med temi 834 z naše Slovenske Krajine.

* * *

5 knjig za 20 Dinarov dobi prišestno leto vsaka kotriga Mohorove družbe, i to „Koledar“, „Večernice“, „Zgodovina Srbov“, „Katoliška cerkev“ i „Moj mali Hlaček.“ Ne moremo si misliti lepše i falejšje zbirke knjig za tak nizko ceno! V Murskoj Soboti pobirajo naročnino g. katehet

Horvat, g. katehet-profesor Pavlič i vredništvo „Novin“; po drugi faraj pa poverjeniki, ki so v največ mesti farni uradi.

Dr. Pirkmajer i dr. Baltič odstavljeniva.

Dr. Pirkmajer, mariborski velki župan, i dr. Baltič, ljubljanski velki župan, sta bila 3. toga meseca odstavljeniva. Za velkoga župana v Maribori je bio imenüvani sodni svetnik g. dr. Schaubach, za velkoga župana v Ljubljani pa g. dr. Vodopivec.

NEDELA.

v posti prva, Evangelij je spisao sv. Mataj v 17. poglavji od 1. 9. vrste. „Gospod, dobro je nam eti biti.“

Naš nebeski Vučenik je vzeo tri najlubljenije vučenike na goro Tabor i se je pred njimi spremeno. Razodeo je svoje bože veličastvo, njegov obraz se je zasveto kak sunce, njegov obleč je bio beli kak sneg. Kda vidi Peter Gospoda v nebeskoj diki, pravi: „Gospod, dobro je eti biti!“ Tüdi mi bomo tak pravili, če bomo vse življenje Bogi verno slüžili i srečno v milosti božoj merjemo. Tüdi mi zaglednemo Gospoda v nebeskoj diki, a ne samo kratek čas, nego ga bomo vživali nad vse blaženi dugo vekivečnost.

Pa tüdi na zemli mamó družbo i kraje, kde lahko vsaki reče: „Dobro je, da sem tü.“ Dobro je, da sem tü, lahko pravimo od Materi Cerkvi. Kakša sreča za nas, da smo rojeni i vzgojeni v Materi Cerkvi. Kak nas ona lübi, kak skrbi za nas, kak nas vodi proti nebesam. Sprime nas komaj rojene med svoje kotrige, vzgaja nas, krepča nas s svestvami i z daritvov sv. meše. Či mamó skušnjava, nam pomaga, da je premagamo. Če nas dosegnejo križi, betegi, nas vodi k trpečemi Zveličiteli in vleva v naše rane hladilno vrastvo zavüpanja v Boga. Či pa pride čas, da moramo zapüstiti to skuzno dolino nas ešče zadnjič okrepča s sv. popotnicov za vekivečnost. Lübi-mo Mater Cerkev z vsem srcem, ki tak skrbi za našo düšo.

Dobro je biti v farnoj cerkvi. V farnoj cerkvi mamó tabernakelj, kde žive, čaka na nas, molí za nas, Kristus naš kral. V cerkvi imamo oltar, kde se vsaki den opravlja daritev sv. meše, mamó obhajilno mizo, kde vživlemo angelski krüj pri

sv. prečiščavanji. V Cerkvi mamó predganico, kde se tolaži žalostne, kde se grešnike spreobrača, kde se spravičane vči svetoga življenja. Lübi-mo svojo farno cerkev, kde so že naši pradedje jezero let molili, pohajajmo vsako nedelo in svetek sv. meše i pohodimo Gospoda Jezusa v oltarskom svestvi.

Dobro nam je eti biti, lahko pravi vsaka krščanska hiša, kder skrbliivo delajo, molijo, po krščanskom živejo, v nesrečaj zavüpajo v Boga. Kako so srečna deca, če imajo skrbnoga krščanskoga očó i pobožno mater, šteriva svojo deco vzgajata v strahi božem i v ljübezni do Mater Cerkve. Što naj opiše srečo krščanske družine, v šteroj kraljüje mir boži, ljübezen, zahvalnost dece do starišov. Najveksi kinč vsakoga hišnoga očó i matere so dobro vzgojena deca, najbolje srečnoga se vsi počütimo v domačo j hiši.

Zato pa čuvajmo ta tri srečna mesta: Mater Cerkev, svojo farno cerkev i domačo hišo pred sovražniki in srečni bomo že na zemli, v drugom življenji pa naš čaka večna sreča, štero so apostolje na gori Tabor tak sladko občütili samo kratki čas.

Delo naši poslancov i ministrov.

Na vlogo, štero so g. poslanec Klekl poslali ministri za gradbe i štero smo nedavno v našem listi objavilli, je g. minister inž. Dušan Serbec odgovoro s sledečim dopisom:

Velepoštovani g. poslanec!

Na Vaš dopis z dne 3. II. toga leta, čast mi je sporočiti Vam, da se posebno zdaj kak minister dosta zanimam za stališ autonomni (värmegiövski Ur.) cest v Sloveniji, neizvzeto v Prekmurju. Poznam mizerijo autonomni cest. Škoda, da so letošnji potroši že popunoma odišli i pri najbogšo j voli pred sprijetjom novoga proračuna nemrem dobiti sredsteo, da bi s primernov državnov podporov položaj zboljšao. Ležej bo po sprijetji proračuna, v šterom bodo postavljeni vekši krediti za zdržavanje autonomni cest. Razmišlavlem tüdi od toga pitanja, da bi se neštérne ceste v Sloveniji podržavile. Naročim tüdi gradbenoj direkciji v Ljubljani, da naznani, ali se nahaja pri njoj načrt (plan Ur.) za cestó Križevci-Veržej-Bratonce i ga predloži ministrstvi v odobrenje i da mi naznani, v kakšem stališi je cesta Turnišče-

Genterovci i kelko bi bilo potrebno za prvo silno popravo te ceste.

Sprimate izraz mojega globokoga spoštovanja

Minister javni del:
Dušan Serbec.

Poldrugo milijon dinarov za cesto Št. Ilj — Velka.

Finančni minister je 3. t. meseca podpisao zapovid, da naj se itaki nakaže poldrugi milijon dinarov peněz za novo cesto med Št. Iljom i Velikov. S temi penezi do delali važno cesto na severnoj meji naše države. Vezala bo Apačko kotlino i druge obmenjne kraje kre Müre z Mariborom. Gradbeno ravnateljstvo v Ljubljani začne itaki z delom, da bo cesta letos do avgusta gotova.

Proti meteličnosti.

Ministrstvo za kmetijstvo je naročilo 2 jezera 500 paketov vrastva proti meteličnosti. To vrastvo do delali med siromaške polodravce, pri kterih živini se je pokazao beteg.

Isti minister je vkupno z ministrstvom za narodno zdravje pretečeni mesec pod brojom Vet. 2412. odločo, da slobodno za pobijanje meteličnosti vsi živinozdravniki, ki majo pravico vračiti, naročajo vrastvo neposredno pri tisti, ki je delajo ali ki je upravičeno od indri vozijo, in je oddavlejo lastnikom betežne živine. Ta naredba je izdana zato, da se meteličnost hitrej, falej i z vekšim haskom zotira.

Vsaki teda lahko z mirnov vestov kupi vrastvo pri živinozdravniki ali v apoteki, kde šče i njemi je bole na priliki, ar oba smeta držati vrastvo. Predpisati, pa kak se mora vrastvo davati betežnoj živini, da pomaga, zna i sme samo živinozdravnik. Priporočja se, da vsikdar pitate prle živinozdravnika, ka bo vrastvo valalo, ar se ne sme davati ednako vrastvo ži-

vini, štera je breja i štera je jalova; pa inachi se vrači, či je betežna prvič, ali či je znovič zbetažala. Naopačno vračenje je lahko brezi vsakšega haska ali pa lahko tudi živinče vniči.

Odločeno je tudi, da se polovica vse podpore za vračenje i zatiravanje meteličnosti, štero je dobila mariborska oblast, mora poslati v Slovensko Krajino i samo polovica se sme porabiti na Štajeri.

Podpora.

G. poslanec Klekl so prosili za zidanje nove cerkvi v Bogojini podporo pri ministrstvu ver. Te dni je prišlo 8 jezera dinarov podpore.

GLASI

Murska Sobota.

— Zdravo. Slovenska Krajina je za sokolstvo trdi ori. Nemrejo i nemrejo nikdi napredovati. Zdaj tak zglejda, da so se s pomočjov vučiteljstva vrgli na ljudskošolsko mladino, ar je v zadnjem časi mino stari domači pozdrav „Hvalen bodi Jezus Kristus!“ mesto domačega pozdrava se čuje samo »Zdravo! Zdravo!« Ešče nevolni cigančki se tak poklanjajo. Nikaj ne bi meli proti pozdravljanju »Zdravo!«, či bi to resan želeli stariše i či nebi odzaja toga bilo brezversko društvo Sokol. I ravno s tem kaže Sokol svoje brezverstvo, ar njemi je na poti naše krščansko pozdravljenje. Prosimo vendar, naj nam raztolmačija sokolaši, odked majo pravico s svojim pozdravom spodrinjavati krščansko pozdravljenje? Nikoli-nikdar ne dovolimo, da bi se sokolski pozdrav prisiljavao i vdomačo med šolari. Zahtevlemo, da se vpela nazaj pozdrav »Hvalen bodi Jezus Kristus!« Že jezera let so se tak poklanjali naši pradedečki, zeto

kakši sokolčki — učitelji ne bodo tretbili iz naši src spoštovanja do te častitlive stare navade.

Vučiteljstvo naj raj posvečuje več svoji moči, či že nešče ravno vsej, navuki i vzgoji zročene njim mladine, njim bomo bole zahvalni.

(Čudno je tudi to, da se vpelavle te „Zdravo!“ ravno zdaj, kda je SLS na vladi. Ali je to prigodno (slučajno), ali se dela nazluk? Ur.)

— Novi sodni predstojnik, g. dr. Slavko Šumenjak je pretečeni tje-den nastopo svoje novo mesto. Znamenje za sobočke stanovanjske razmere je to, da novoimenivani sodni predstojnik nemre najti za sebe i za svojo družino primernoga stanovanja. Gospod se bo morao dotečas, dokeč ne dobi v Soboti stanovanja, voziti v Lotmerk, kde je bio dozdej predstojnik tamkajšnjega sodišča i ma zazdej tam stanovanje.

— Što je kriv? Od nove Benkove grobnice na cintori vozijo zemlo vkrej. Proti tomi nema nišče nikaj, nego zgražamo se, da se z istov zemlov zavažajo poti. Najprle so navozili na novi deo cintora leš, da je ne bilo blata, zdaj pa na leš zemlo. Što je že vido takše zavažanje poti? Radi bi znali, što je tak čeden, da z zemlov pot zavaža, celo gor na leš? Naravnoč barbarsko pa je, da so s kolami razrezali, ne samo poti na cintori, nego i grobe. Što de popravla razrezane poti? Zakaj ne vozijo zemlo okoli po velkoj cesti, da ne bi trebelo voziti na vanjk i grobov rezati s kolami?

Slovenska Krajina.

— Pazi! Naše pozvanje vsem širitelom našega lista v ednoj zadnji številki „Novin“ je melo lepi uspeh. Broj naročnikov »Novin« se od tje-dna do tje-dna povekšavle. Od vsej strani se oglašajo naročniki. Za plemenito delo

povemo vsem širitelom svoj najpri-srčnejši »Bog plati«; prosimo je, naj ostanejo tudi v prišestno tak goreči, vse tiste pa, ki so dozdej za ednoga alj drugoga zroka volo ešče neso vtegnoli znova malo poagitirati za naš jist, pa prosimo, da tudi oni to včinijo. Kem več bo naročnikov, tem bogši bo lahko naš list.

— Dva dedeka pa dve mami-ci so si pogučavali, kakše numere zadenejo v loteriji. Prva je djala ka 1927, druga ka 365, tretji ka 5000. Štrti se pa šegavo smeje pa pravi: Ne tak, ne. Denmo vkup vsa naša leta pa dobimo pravo. Djali so pa dobili 333. Pa resan je ta zadela. Istina pa je, ka naprej nišče ne ve štera zadene. Dvoje je gvišno. Prvič, ka što nema nikaj srečk ne bo nikaj dobio, drugič, ka kelko več srečk što ma, telko več zna zadeti. Paščimo se dokeč se srečke ešče dobijo. Dobitki se že delajo, vozijo i nosijo vkup. Kola so gotova, trbe samo pofarbati, singer mašin si vsaki lejko ogleda, auto (motor) pride te dni itd.

— Črensovci. Naši gasilci so meli lepo igro »Mlinar i njegova hči«. Igralci so dobro rešili svoje vloge. Ljudstva je bilo telko, da so bili vsi prostori, kde se je vršila igra, nabito puna, obe oštariji, kde so meli te čas muziko, pa skoro praznivi. V pohvalo naši gasilcov moramo opomenoti tudi na to, da ne pripravljajo plesni veselice, kak gasilci po vnogi drugi vesnicaj, kde se samo dosta zapije.

— Mrla je pri nas tudi edna občinska sirota, štera je bila na sramoto cele občine v jako žalostnom stališi. Na konci so jo nosili od hiže do hiže, ar bi jo morala vsaka hiša eden den hraniti. Žalostno, da je včasi eden den pri trej bila, ar so jo ne šteli meti celi den pri sebi. Kda vidimo po občinaj takše sirote, se mora vsakomi smilenomi srci zbūditi miseo,

Romanje v Rim.

Grob sv. Frančiška.

Med tem ka smo čakali pri cerkvi, da jo odprejo, se je nabralo dosta dühovnikov i romarov na trgi (placi) pred cerkvov. Či ne bi bio poleg svetišča, kde je pokopani svetnik, ki je pokazao telko krščanske potrplivosti, bi najbrž začeo pošteno mrmrati na čudne italjanske navade, da tak kesno stanjujejo. Mimoidoč bodi povedano, da Italjan večer do ponoči hodí po vesi, zajtra pa spi. Da se deca oponoči na cesti górajó, prekupicavlejo i rastvece postavljajo, to je tam nikaj ne čudnoga. Ze me je začela osogurnost zapuščati, kda sam vido te vnoge sobrato, šteri so vsi želeli isto kak jaz, najmre na grobi Svetnikovom mešivati. Ali se mi posreči, ali ne? Pali sam poslao Frančiški edno tiho prošnjo: Glej dragi Svetnik, ki si siromaštvo lübo kak sestru, tam z delešnje, srmaške Slovenske Krajine sam doma. Dosta Tvoji bratov i sester je tam, ki Te v tretjem redi želejo konči ozdaleč nasledivati, med njimi sam tudi jaz, zato mi sprosi srečo, da za nje mešijem i poprosim na Tvojem grobi. Glej, tam v mojoj domovini je večina ljudi siromačekov, ki se živejo, kak Ti, s krühom i vodov, daj, da njim nekaj dühovni dobrot podarimo z dalečine. Tak sam zdaleč lübo svoje brate i sestru.

V sredino tej misli prileti ropot stopajov klosterskoga brata, vratara, kj je prišeo odznotra dveri odpirat. Srce mi je močno bilo. Držao sam pritiskavajočo vnožino nazaj, da ne poderemo barata. Edna, dve, tri i že sam meo eden mešni obleč v rokaj pv čakao, da pridejo g. Klekl, da ji oblečem. Okoli groba so štirje oltarje i i za vsakši oltar je bio pripravleni i obleč. Pri trej oltaraj so že gg. mešivali, ki so v samostani prenočili i so odznotra notri prišli, štrti obleč i oltar sva dosegnola midva.

O kakša sreča! Jaz sam njim ministrirao. Med mešov sam vido vernike kak so izredno pobožno molili; najbolje pa se je vzgledno oponašao eden človik v srednji moški letaj. Priprosto i snažno oblečeni, bos, gologlav, z dugov bradov i od globoki obrvi so svetile nezmerno lübeznive oči. Skrio se je v kot, roke razprestro v zrak i je tak molo pri celoj meši. Prečiščavanje je opravo tak pobožno, da so mi skuze silišile v oči, kda je pri meni klečao, i kda se zmislím na toga človeka, mi vseli pride v pamet: svetnik je bio, Frančišek je bio, ali konči njemi podoben. Pri mojoj meši se je tak lepo oponašao eden mladi angleški zakonski par. Po zvünešnje se je vidlo, da je iz imenitne rodovine. Po meši sta si dala blagosloviti molitvene knjige. S kakšim čütenjom sam mešivao na tom svetom mestí, to se ne da popisati, niti povedati; samo no-

va meša mi je dala občütke, kak sam je tam doživó. Inda so radi pravili: što ne ve lepo Boga moliti, naj ide na morje, lahko pravim, što bi rad vido kak so lepo Boga moli, naj ide v Asisi na Frančiškov grob. Kda sam se obrno proti ljudem, ki so bili pri meši navzoči, sam vido, da so se molečim svetile v očaj skuze, dijamanti pobožne molitvi.

Po meši sem opazo ednoga mladoga dühovnika, ki je skoro jočeč čakao, da bi prišeo na vrsto. Ar je pa bio nekelko boječi, italjanski dühovniki pa preveč osugurni, sam vido, da bo zaman čakao. Hitro na pomoč. Porino sam ga ednomi nemškomi dühovniki za ministranta, da je potom on slačo dühovnika i sam sebe oblekeo. »Thank you!« (hvala lepa) i zahvalen pogleg je bilo plačilo. Bio je veseo.

Prostor, kde sva mešivala je pravzaprav pod zemlov. Cela cerkev je na tri nadsjropja (štoke). To pomeni tri glavne lastivnosti Frančiškove osebnosti. Tomi primerno so tudi trije prostori eden nad ovim opravleni. Iz srednjega prostora, kama se pride iz trga (placa) vodi par stub v najspodnje prostore, kde je vse najpriprostejše. To pomeni Frančiškovo priprostost i lübezen do siromaštva. Do naj-novejšega časa je bio tudi te prostor okinčani, lani so ga napravili ščista prostoga. Slika v Marijinom listi nam kaže prvejšnji okinčani oltar. Zdaj vidiš samo na sredini štirivoglatoga

prostora eden kameni steber, iz naravne pečine, ki je tak robata puščena kak jo je delavec s pikom zosekao. Na sredini v tom stebri počivle svetnikovo telo. V trügo se vidi skoz edno odprtino, štera je močno zamrežena z železnimi križi. Na vsakoj od štiri strani toga stebra je napravleni eden oltar. Vse je priprosto. Eden kamen odspodi, eden poprečki, gor torjačni prtovje, na sredini od kovača napravleno razpetje i dva posvečnjeka, to je vse, ka vidiš.

V srednoj cerkvi, kde se od velkoga oltara tudi vidi v grob svetnikov, je vse jako močno napravleno i v romanskom slogi, ka pomni moč Frančiškovoga düha. Tü sva bila pri meši ednoga Francoskoga pušpeka, ki so tudi s svojimi verniki priromali v Asisi.

Zgornja cerkev je zidana v lehkem gotičnom slogi i je cela notrašnjost zvünredno okinčana i pozlačena. Te deo cerkvi pa pomeni Frančiškovo diko i poveličanje v nebesaj.

Po par vor srečnoga prebitka pri Frančiškovom grobi bi skoro pozabila, da ešče morava naročiti zajtrk za druge naše romare, ki so se tisto jütro zaran odpelali z Rima. Hitro sva je pobrata dol v dolino, kde na sredi pola stoji veličastna cerkev Marije z angeli ali porcijunkula. Poleg nje so bili pripravleni prostori, kde smo se tisti den telovno krepčali.

(Dale pride.)

kak jako bi že bio potreben »Dom sv. Frančiška« za občinske sirote.

— **Kristusovo trpljenje i smrt** bodo letos tudi kak lani igrali v Ljutomeru. Vsaki oder ne zmore toga, ar je potrebno dosta priprav, ljudi i prilično velki prostor, zato pa tudi te najpretrslivejše igre nemrejo kdesič igrati. Tu se nam pa ponuville prilika, da si jo lahko poglednemo. Ki so lani hodili gledat, so bili vsi jako zadovoljni. Predstavljali bodo 13., 19., i 27. marca. Začetek je ob pol štiraj i bo konec pred pol sedmov, tak ka lahko gostje pridejo na vlake, štiri ob sedmi idejo na tri strani iz Ljutomera.

— **Dari za Martinišče.** Tkalec Matjaš Lipa 100, Jožef Rous Ivanci 80, na gostivanji pri Lapoša Ignaci v Satahovcih 150, pri Zitkovih v Satahovci 50, pri Koreni Renkovci 100, pri Omar-Erjavec Borejci 40, pri Vrbnjak-Lah Ključarovi 65, Cigan Matjaš Zički 10, Holcmanova gospa M. Sobota je napravila iz svojega lepi oltarni prt. Vsem dobrotnikom naj stokrat povrne Jezusovo Srce.

— **Amerikanci v Čikagi!** Naročnino za Novine i Marijin List so plačali pri širiteli g. Ivani Denši v Čikagi sledeči naročniki: Ilona Vuk, Ignac Štaus, Marko Vouri, Ivan Hren, Anton Farkaš, Štefan Kolenko, Štefan Zabčič, Martin Gijura, Ivan Zver, Štefan Zelko, Štefan Tkalec, štiri je dao tudi 1 dol. podpore, Ana Ritlop, Ivan Kavaš, Martin Hozjan, Ivan Gabor, Štefan Perša, Ivan Tompa, Martin Hozjan, Ivan Špilak, Ivan Dovečer, Ferenc Horvat, Jožef Ciglar, Štefan Gijura, Ignac Hozjan, Jožef Kreslin, Bara Horvat, tudi dala 1 dol. na podporo, Ivan Hanc, Štefan Žižek, Ivan Törnar, Matjaš Tkalec, Janoš Zalig, Ivan Kleiderman, Anton Balažic, Mihal Zadavec, Štefan Kreslin. — Bog plati vsem! Pozdravljeni naši Amerikanci!

— **Opomin!** Podpisana nesam plačnik za tiste duge, štere napravi moj sin na moje ime. Fujsz Terezija, Prosečkaves.

— **Goričanci!** Vaše najbolje silno pitanje je, da dobite sodnijo nekdi tam gori. Sedeži naših srezkih i sodnijskih oblasti ležijo v Slov. Krajini jako nevugodno. Oba varaša, kde je srezka oblast, sta poleg meje, na drugoj strani pa so najbolje obliđene občine do 30 km. daleč. Tej ljudje morajo teda za vsako malenkost ta i nazaj do 60 km. Da ljudstvo pri tom tudi gospodarsko trpi, je več kak očivesno. Rešitev iz toga obvušnoga položaja vidi narod v tom, da se nastavi pri sv. Juriju na Goričkom okrajno sodišče. K novomi sodnomi okraji bi spadalo do 17 jezero prebivalcov. Že več let se dela v tom pogledi. V nedelo, 13. toga meseca ob 11. vori pa bo v te namen pri sv. Jürji velki ljudski shod, kde bodo Goričanci manifestirali za svoje okrožno sodišče.

— **Čudna metelčnost.** Posestnik C. je kupo na števankralosko senje od ednoga Odrančara telico. Kak je mogeo s svojim živinčetom brezi živinskoga potnoga lista na plac, to se ne ve, on sam je pravo, da je list doma pozabo. Sledkar se je zvedilo, da je telica bila ednok že odana, pa zavolo betega povrnjena. Namesti ide k dokležovskomi gerenti i te njemi dao potni list za živinče, čiravno je ne z Dokležovja doma. Kda je kipec opazo, da je živinče betežno, je opomeno odavca naj pride za osem dni

po njo. Ar se je ne zgodilo, je napravivo ovadbo. Polleta že leži zadeva pri glavarstvu v Dolnoj Lendavi, kipec ma stroške i od niked rešitve. Ali je to znano velkomi župani!

— **Popravek.** Dopisa pod naslovom »Uradni šimel...« i »Dobili smo i objavlamo« sta v celoti neosnovana i neresnična, ker so vsi uslužbenci storili svojo dolžnost. Erjavec Mihael.

Država.

— **Obetežao je zadnje dni g. dr. Korošec.** Beteg se obrača na bogše.

— **Junaška mati.** V Dolenji vasi na Gorenjskom sta se šle Micka pa Ivanka štiriletnivi prijateljici sankat. Led je bio slab. Domačoj dekli je nekši znotrašnji glas pravo, naj ide k potoki. Kda pride ta s škafo po vodo, vidi dva prsta, šteriva se pogrožata. Beži po verta. Vert skoči v vodo i prinese dekličko v hišo. Kda jo je dol dja, je vido, da je rešo svojo lastno hčer. Soseđa je vidla i v strahi bežala iskat svojo malo Ivanko, nega je. Skoči v vodo. Voda sega do guta; ona išče i posrečilo se je junaškoj materi, da je rešila svojo malo.

Svetovna politika.

Razorožitveno konferenco namerava pozvati preds. amerianski Zdrženi držav. Njeno delo bilo, ka naj se omeji oboroživanje na morji. Poleg Amerike ešče dve najmočnejšivi državi na morji Anglija i Japonska sta že privolili. Italija i Francoska mata svoje posebno stališče v tom pitanji i sta predlog zavrgli. Se zna, da bogati Amerikancov s tem neso bogzna zosagali.

Š. MILAČ

Z našega domovinoznanstva.

Od tistimao, kak so bile razpisane i zvršene volitvi v oblastne skupščine se posploj guči i piše od zakonodavne oblasti, od upravni oblasti i. t. dale. Da nekelko raztolmačimo te zapopadke, so napisane sledeče vrstice.

Naša država je nastanola l. 1918. na pokrajina, kde živemo Slovenci, Hrvati i Srbi. Do tistimao so bili tej kraji razdeljeni na Avstrijo, Vogrsko, Srbijo i Čnogoro, zvün toga pa sta ešče Horvatska s Slavonijov v krogi vogrske državne polovice i Bosna s Hercegovinov v krogi cele Avstro-vogrske monarhije meli svoj poseben stališ.

Vsaka med imenuvanimi šestimi pokrajinami je mela svoje lastne zakone i znotrašnje ravnanje bilo zveškega vsešiom inachi vrejeno. Tak so v Avstriji meli kronovine Štajersko, Koroško, Kranjsko i. t. d., na Vogrskom pa varmegjove ali komitate. Naša Slovenska Krajina je spadala nekaj pod železen, nekaj pod zalavski komitat.

Stari zakoni pri državnoj spremembi neso bili vsi odpravleni, nego kelko so ji od tistimao neso včinoli za nevalane, ali je neso spremenili, ešče vsikdar obstojijo. Vendar tej pokrajinski zakoni valajo samo tam, kde so valali pred nastankom naše države. Či je kakši takši zakon v ha-

sek vsevprek, se da tudi v novi razmeraj s haskom uporabiti, se zna da pravico, kakš takši zakon raztegnoti na celo državo ma samo narodna skupščina v Beogradi. Tak večkrat čtemo v listaj, da je narodna skupščina sklenola, da se te ali ov srbski zakon, štiri je valao samo za Srbijo, raztegne na vso državo. Da bi se nednakost pri zakonodavanji pri nas odpravila, zato so že itaki v začetki našega novoga državnoga življenja nastavili posebno ministrstvo v Beogradi za zenačenje zakonov, štiro ešče izda obstoja.

Do leta 1922., kda so z zakonom od oblastne i srezke samoupravne na novo razdelili državo, kak je dnes razdeljena, je bilo v našoj kraljevini petero pokrajin: Slovenija, Hrvatska-Slavonija z Medjimurjom, Dalmacija, Bosna-Hercegovina i Srbija s Čnogorov i Vojvodinov. Vsaka imenuvani pokrajin je mela sedež v glavnom varaši pokrajine, i to za Slovenijo v Ljubljani, za Hrvatsko v Zagrebi, Dalmacijo v Spliti, Bosno v Sarajevi, le v Srbiji je posle deželne vlade opravljalo ministrstvo samo. To pa je bilo zednim tudi najvišešnja ravnaoča oblast za celo državo vküper.

Sprvčasa so mele pokrajinske vlade jako šorki delokrog. Vekši deo zaved svojji pokrajin so rešivale same. Sledkar so njim centralističdelokrog posploj bole i bole kratili, dokeč so je ne zavsema vničili.

Vsaka pokrajina je bila razdeljena na več ravnajoči enot, štere so se v razločni pokrajinaj inachi imenuvale. Pri nas v Sloveniji smo na priliko meli okrajna glavarstva. Najmenše ravnajoče enote pa so bile i so ešče občine.

Zdržena Slovenija, štira je te spadala pod pokrajinsko vladu v Ljubljani, je obsegala okoli 16 jezero kvadratni kilometrov z več kak milijon stanovniki. K njoj je pripadala naša Slovenska Krajina. (Te so nam konči nepravili železnico, cesto i most prek Müre, centralizem pa nema pokazati nikaj. Ur.) Ista uprava (glavarstvo, sodnija, občina) se je po zgledi ove Slovenije vpelala tudi pri nas i se je z malimi spremembami občuvala dozday.

Prekusnice.

Kde so najbolje prefrigani ljudje? V vesi K., ar majo s cilindrom drvarnico podpreto.

Na kelko punica cinijo svoje življenje. Jakob nese dve goski. Prijateo ga sreča i pita: »Kama neseš goski, Jakob?« »Hm, domo punici; za edno fulano gosko prej dajo pol svojega življenja.« »Ka boš pa te z dvema?« »Bugriš, zato, či bi za dve dali celo življenje.«

Dtuga na račun punic. Punica se lüšno zmenja s malim vñukecom Vanekom na drugom nadstropji (štoki). Naednok se njoj dete z rok zmekne i joj, buje se! Stara prestrašena ne more drugo za njim skričati: »Vanek, pazi na žepno vöro!«

Tretja na račun punic. Eden nesrečen varaški zet se sprehaja ves želosten. Prijateo štiri je ravno tak morao prenašati vso ostročo puničinoga jezika, ga pita: »Ka si tak žalosten?«

»O, kak ne«, odgovori prvi, »dobo sam telegram, ka pride punica z večerašnjim vlakom, štiri je med potjov z ednim drugim vküpreščo.« »Ali, štimaš ti to za nesrečo? se sili drugi.« »Na čüješ, kak ne, či pa je punica zamüdila ravno te večerašnji vlak.«

Pošta upravništva.

Küzdoblanje. »Hol volt...« Nemremo objaviti, kak so vaše »prevrle« deklina i pojbjel delali bal, ar ste dopisa ne podpisali z lastnim imenom. **Gornja Lendava**, istotak nemremo objaviti recepta za Vašo vrlo küharico, štira je mesto včenja peneze fülila. **Gomboc Franc, Bogojina.** V Vašoj zadevi se blagovolite obrniti na g. oblastnoga poslanca Petra Osterc, oni so že posređivali v veči takši zadevaj. Kda pa g. poslanec Klekl ozdravijo, se obrnite na nji, či do tistimao zadeva ne bila vrejena. **Trajbar Jožef, Dobrovnik.** Ar je Vaša zadeva ne preveč siona, počakajte, dokeč vlč. g. poslanec ne ozdravijo, te se pri nji zglasite. **Česanje perja, Tropovci.** Mi smo tudi česali i razčesali Vaše pismo i jo neprečteto vrgli v koš, ar je ne bilo podpisano.

Vajenca

(inaša) z bolše hiše **sprejme KOLOŠŠA JANOŠ** čevljar Murska Sobota.

K odaji so

edna kravja kola v dobrom stanju pri **MARIČ MIHALI** v Murski Soboti št. 219.

GOSPODARSTVO.

Delo v sadovnjaki.

Listna vüš je lagooni neprijateo sadovenoga drevja i napravi sadjerejci vnogo kvara. List je najmre za drevo to, ka za človeka plüča. Z njim drevo odihavle i jemle iz zraka potrebna dugovanja za prehrano. Pri rastlinaj najmre hrana, štiro korenje potegne iz zemle, ide najprle v listje, tam dobi ešče kcoj iz zraka potrebno oglukovo kislino i tak preosnovana ide na vse strani po rastlini, da jo hrani. Zato je zdravje listja za drevo velkoga pomena.

Listne vüši prepravljamo najlezej, či zdaj na sprotoletje vejke tisti mladi jablan ali grüšek, pri štiri smo lani opazili listne vüši, namažemo z mešanico ilovice i vapna. To mazanje pa se mora zgoditi prle kak drevo žene

Sledkar, kda je že veje listnato, prepravljamo vüši na več načinov. Či so iste ešče samo na mladoj veki, je zmüzgamo s prsti ali kakšov trdov cotov. Na štiri vekaj je že listje jako zafrkočeno, ka je znamenje, da so se vüši preveč zajele, je najbogše, či je ne ravno vrij dreva, da te jako napadene veke odrežemo i je zežgemo. Či bi pa krona dreva trpela škodo s tem, da bi odrezali jako vüšive veke, potom prepravimo vüši, či napadene mladike peremo ali škropimo s tobakovim izvlečkom. Za to škropljenje vzamemo na 100 litrov vode poldrugo kilo tobakovoga izvlečka i ravno telko žajfe. Oboje dobro premešamo z vodov. Po parkratnom škropljenje ali pranjji minejo listnate vüši.

Krvava vüš. Ta je ešče skoro nevarnejša od listnate vüši. Kde se zaperi, napravi na sadovenom drevji nesmerno kvara. Branimo se je na

več načinov. Najbogše je, čí namoči-mo kakšo krpo od debeloga platna v petrol ali špiritus i z njov zvoščimo vsa tista mesta, kde se je vgnezdila krvava vüš. Ta mesta se poznajo po tom, da so pokrita z belim pehovjom, pod šterim se vüš zdržavle. Vsa mesta, kde smo s krpov odpravili krvavo vüš, namažimo s kožov od špeha ali z maščalagov, da se vüši znovič no naselijo.

Jako dobro vrastvo proti krvavov vüši je tudi takzvana *petrolova emulzija*. V te namen raztopimo v nekaj litrov vode poldrügo kilo mazlive žefie, zraven prilejmo pol litra petrola. To tekočino tak dugo mešamo, da postane ščista bela. Nato prilejmo tej zmešanici 100 litrov mrzle vode i s tem poškopimo napadena mesta.

Lehko pa se zgodi, da se krvava vüš tudi zaperi na korenjej posebno, čí je drevo plitvo posajeno i je korenje odzgora. V toj prigodi odkopamo zemlo s korenja, napadena mesta zvoščimo s krpov, štero smo v petroli namočili i tak očiščeno korenje posiplemo z zdroblenim tobakom ali prahom živoga vapna.

Sadoveno drevje ešče ma dosta več neprijatelov i škodljivcov. Vsi tej pa majo zvekšega svoja gnezda v skorji, štera spoka i se lüšči. Drevo se je že po svojej naravi štelu osloboditi, vendar se to godi prepočasi, za to moramo tü priskočiti na pomoč. Zdaj na sprotoletje je najpriličnejši čas za to. To zvršimo z največšim haskom, čí okoli stebila prestremo ponjavo, da bodo odpadki na njo kapali. Steblo pa s topov motikov, ali naravnoč za to napravlenim strügačom postrüžemo. Vse odpadke na ponjavi stepimo vküper i zežgimo, ar je za skorjov bilo nebroj drobnj, s prostim okom komaj vidni belic od razločni škodlivi stvarcov.

Vtičje kelje. Sramota za vsakoga verta i se oddaleč vidi njegova nemarnost, čí trpi na drevji ftičje kelje. Ta rastlina žive na rovaš sadovenogá drevja. Zaplodi se na debelejši vekaj, spüsti pod skorjo korenje i tak vleče z dreva njemi najpotrebnejšo hrano. Ar žive z nezaslüženoga mertika, je zelena ešče celo v zimi. Zato pa vkrej z njov. Z ostrim nožom zrežimo vö vsakšo korenino, ar se inači znova zaplodi. Izrezano mesto pa namažimo s kakšov mastjov ali voškom za cepenje, da se na rano ne naseli krvava vüš, ali njej ne naškodi dežčevna mokrota.

Opominamo, da so pristojne oblasti ravno tak kak za časa Madjarske odredile ostre kaštige za tiste, ki niti najpotrebnejšega ne včinijo v svojem sadovnjaki.

Oene:

Zrnje: 100 kg. (metercent) pšenice 300 Din., žita 225 Din., ovs 165 Din. kukarice 200 Din., ječmena 190 Din., hajdine 300 Din., prosa 250 Din., Živina: Govenska v Ljubljani kg. 8—10 Din., teoci 10— Din., svinje 15—16 Din. Krma: Sena 80—90 Din., slame 40—60 Din. metercent.

Borza:

1 Dolar 56 Din 64 par, Schiling 8 D. 20 p. Čehoslovaška krona 1 D. 68 p., Nemška zlata marka 13 D. 48 p., Francoski frank 2 D. 23 p., Švicarski frank 10 D. 94 Taljanska lira 2.42 D.

Mali oglasi.

Vajenec

(inaš) za mizarstvo iz poštene družine, po mogočnosti s šolskimi spričevalami se sprime pri FRANC VOGRINEC, mizarском mojstri v M. Soboti 311.

K odaji

sta dva „Singer“ mašina za čevljare malo nücaniva. Što šče küpiti je po fal ceni dobi pri FILOI JANES v Čekečkoj vesi.

K odaji

je lepo imanje v Bučečovci, štero obstoji s 5 oralov pola, travnikov, hiše i škednja. Prednjen hram je pokriti s črepom. Poizve se pri FRANC LOVENJAKI, Bučečovci, p. Križevci št. 16.

HÜTA 7 m. šörka, 12 m. duga, napravlena iz močnoga lesa s črepom pokrita, skoro nova i v jako dobrom stališi je po fal ceni k odaji. Več se zve pri g. dr. BRANDIUS SYLVIUSI, zdravniki v Murški Soboti.

Lepa sadna drevesa,

kak jablane in hruške iz državnih in zasebnih cepičnjekov, dobite pri kmet. prodružnici v Murški Soboti. Oddajala se bodo po nizki ceni v času od 14. do 20. marca t. l. pri zastopstvu prodružnice trgovini ČEH in GAŠPAR v MURSKI SOTI. —(—)

POSESTVO

obstoječe iz dve oralov zemlje, hiše, gospodarskim poslopjem in inventarjem; ob državni cesti v Okoslavcih št. 81, od Slatina Radenci na prodaj.

Posestvo se lahko ogleda vsak čas, a ponudne cene je poslati na: MARTIN GLUHAK, MARIBOR, Praprotnikova ulica 130.

Naznanje

onim, šteri ido kubike vozit iz šume Vuče gomile v Bogojino na plac, se plača od m³ 30 dinarov. Šteri so daleč, lahko ido na celi teden. Štale majo na razpolago v Bogojini do 35 par konjov. Zglasiti se more v Bogojini pri FARKAŠ JOŽEFI.

K ODDAJI

je le **imanje** 5 plügov zemle, hram je zidani, s črepom pokriti i z velikim sadovnjakom. Cena se pozve pri JOŽEFI VRBNJAK, Iljašovci, p. Križevci pri Ljutomeru.

Učenca

iz bogše hiše, šteri ma 1 ali 2 gimnaziji **sprime** v svojo trgovino z mešanim blagom FRANC KÜHAR v Murškoj Soboti.

PRODAM

mojo moderno zozidano, z vodovodom, lepo kopalnico in acetilensko lučjo opremljeno

hišo in posestvo,

kakor tudi kompletno pohištvo za obedovalnico.

HORVATH KAROLY notaruš vp.
V ROGAŠOVCIH (Sv. Jurju) Prekmurje.

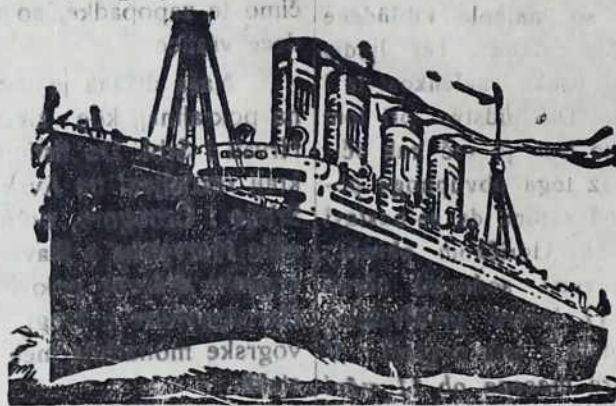
Proda se trgovska hiša

primerna tudi za gostilno ali drugo obrt, zraven tudi mala „Vila“ in dva oral prvovrstnega vinograda in nekaj sadonosnika ter njiv. Poslopja so zidana čisto na novo in stojijo pri Kapeli. Tam se tudi lahko küpi lepo črešnjevo. pohištvo. Kupec naj se oglasi pri g. Maršek gostilničarju Slatina Radenci.

Važno! Pazite!

Naznanje vsem onim, šteri ščejo v Severno ali Južno Ameriko potüvati kakti v Argentinijo, Uruguay, Brazilijo i v Australijo, naj se oglašijo pri podzastopstvi Francoske linije v D. Lendavi

Poslopje Hotel KRONA,

štera linija je najbogša in najbolj hitro prevažna prek vode, v Severno Ameriko 5 dni za južno pa 14 dni na vodi.

Vsa pojasnila, informacije dobite brezplačno v mojoj trgovini v Dobrovniku ali pa v D. Lendavi v pisarni, Hotel Krona prek od sodnije vsaki tork, četrtek in soboto.

Pazite na takše agente, šteri okoli hodijo, pa je ne poznate, ne dajte se zapelati od njih, ka bi Vas od penez spravili, zavüpajte samo domačemi človeki. V 8 dnevaj lahko že odpotüjete.

Podzastopnik Francuske linije

Josip Gerenčer.